

Aleg. 184.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posłów Seweryna Henzla, Abrahamowicza, Augustynowicza i towarzyszy, w sprawie założenia domów składowych w Krakowie i we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Sprawa założenia domów składowych w kraju naszym była już po trzykroć przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu. Poruszyła ją najpierw petycja komisji, złożonej z członka Wydziału krajowego, jednego członka z grona Rady miejskiej lwowskiej, tudzież delegatów c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego i Izby handlowej lwowskiej, którą to petycję Wysoki Sejm uchwałą z dnia 24. Kwietnia 1876 przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy. — Następnie zaś Wysoki Sejm po dwakroć, a mianowicie uchwałami z dnia 23. Stycznia 1886 i z dnia 22. Stycznia 1887 uznał nie tylko potrzebę założenia w kraju naszym publicznych składów zbożowych z prawem wydawania listów składowych, ale i nagłości tej potrzeby, gdyż polecił Wydziałowi krajowemu, aby starał się projektowane składy jak najrychlejsz wprowadzić w życie.

Wobec tego byłoby zbyt cennym, rzeczoną potrzebę ponownie uzasadniać. — Co się zaś tyczy nagłości sprawy, to dość wskazać na powszechnie znany coraz smutniejszy stan galicyjskiego handlu zbożowego, a wskutek tego coraz więcej utrudniony zbyt zboża, aby przekonać, że stosunki krajowe, w chwili obecnej jeszcze natarczywiej domagają się założenia publicznych składów zbożowych w Galicyi, niż przed rokiem albo przed dwoma laty. — Ale i z innych względów, wprowadzenie w życie domów składowych jest obecnie jeszcze więcej na czasie, niż kiedykolwiek przedtem.

Jak wiadomo bowiem są widoki, że w drodze ustawodawstwa państwowego, wkrótce przyjdzie do skutku reforma ustawy o domach składowych, tudzież że wydawane przez te domy listy składowe, uzyskają przystępny kredyt w Banku austro-węgierskim, co do powodzenia takich przedsięwzięć znakomicie przyczynić się musi, a tem samem umniejsza ryzyko założycieli.

Pomimo dwukrotnej uchwały Wysokiego Sejmu, sprawa założenia domów składowych nie zrobiła dotąd pożądaných postępów z powodów, które podał Wydział krajowy w sprawozdaniu z swych czynności z dnia 4. Listopada 1887 L. 54.121. niemniej w wyjaśnieniach udzielonych komisji przez członka Wydziału.

Według wyjaśnień swych, Wydział krajowy starał się w myśl wskazówek, zawartych w uchwałach Wysokiego Sejmu z r. 1886 i 1887 znaleźć przedsiębiorców, którzyby na podstawie zasiłku lub gwarancyi ze strony kraju, założyli domy składowe własnym kapitałem, ale usiłowania te skutku nie odniosły.

Niepowodzenie to spowodowało tak obydwie ankiety, które w roku przeszłym zajmowały się sprawą założenia domów składowych, jako też autorów wniosku, który jest przedmiotem niniejszego sprawozdania, do wystąpienia z żądaniem, aby kraj dostarczył kapitału potrzebnego na założenie takich domów. — Komisya gospodarstwa krajowego jednak żądania powyższego nie może uznać za uzasadnione.

Biorąc bowiem na uwagę, że gminy tych miast, w których domy składowe istnieją, odnoszą z domów takich bezpośrednią korzyść w każdym razie, a w bardzo znacznej mierze wtedy, gdy w zakres przedsiębiorstwa, wchodzą składy towarowe i tranzytowe, Komisya mniema przedewszystkiem, że w założeniu i utrzymywaniu domów składowych największy udział winny wziąć rzeczzone gminy. — Zdaniem więc komisji jest rzeczą owych gmin pokryć koszta założenia domów składowych przynajmniej wtedy, gdy kraj zapewnia oprocentowanie i umorzenie kapitału zakładowego. — Nadto zaś mają gminy te zadanie prowadzić administracyę domów składowych w charakterze koncesyonaryuszów, zwłaszcza, jeżeli kraj przyjmie na siebie do pewnej wysokości gwarancyę za niedobór, jakiby wynikł z tej administracyi, i tym sposobem zabezpiecza gminy prawie od wszelkiego ryzyka.

Jakkolwiek zaś dotąd żadna gmina nie objawiła gotowości do spełnienia obowiązku, jaki według przekonania komisji niektóre z nich miałyby do spełnienia w sprawie założenia domów składowych, to komisya mniema, że przyczyny tego ujemnego rezultatu dotychczasowych rokowań, szukać należy raczej w braku dość szerokiej podstawy dla akcyi Wydziału krajowego, aniżeli w obojętności lub niechęci rzeczonych gmin. — Z tego powodu komisya pozwala sobie we wniosku ad 2. zaproponować rozszerzenie tej podstawy przez określenie maximum udziału pieniężnego, jaki weźmie kraj w założeniu domów składowych, przyczem wyraża nadzieję, że środek ten dalszym rokowaniem z gminami zapewni powodzenie. — Jeżeliby jednakże wbrew oczekiwaniu komisji, rokowania te nie osiągnęły pożądanego rezultatu, to środek powyższy zdaniem komisji odda przynajmniej tę usługę, że umożliwi Wydziałowi krajowemu nakłonienie odpowiednich instytucyj do zastąpienia gmin w sprawie założenia domów składowych.

W najgorszym wypadku wreszcie musiałyby ze względu na doniosłość sprawy kraj sam postarać się o koncesye na domy składowe, a licząc się z tą ewentualnością, komisya przedkłada Wysokiemu Sejmowi odpowiedni wniosek.

Kierunek nadany przedsiębiorstwu domu składowego, stanowi w wielkiej części o jego użyteczności dla kraju. — O ile więc zdaniem komisji prowadzenie zarządu domów składowych przez kraj nie byłoby właściwem, o tyle z drugiej strony jest pożądanem, aby w myśl uchwały ankiety z dnia 7. Stycznia r. b. w razie oddania domów tych w zarząd gminy lub instytucyi finansowej zastrzeżona była co do kierunku w prowadzeniu interesów dla kraju, reprezentacyi gmin interesowanych, Izb handlowych tudzież Towarzystw gospodarskich w Krakowie i we Lwowie, ingerencya zbiorowa z charakterem doradczym.

Rozumie się zresztą samo przez się, że z tytułu udziału kraju w przedsiębiorstwach domów składowych musiałyby w każdym razie przysługiwać Wydziałowi krajowemu prawo nadzorowania nad takowemi.

Pozostaje uzasadnić potrzebę kwoty, którą komisya proponuje wyznaczyć jako dotacyę roczną na domy składowe. W sprawozdaniu swem z dnia 4. Stycznia 1887. L. 76.811 podał Wydział krajowy na podstawie planu i kosztorysu sporządzonego przez p. Alfreda Elsnera, inspektora c. k. up. kolei Karola Ludwika, koszta postawienia składów i rezerwoarów na 500 wagonów (5.000 ton.) zboża, i na 5.000 hektolitrów spirytusu — na zł. w. a. 260.510.

Komisya jednak mniema, że na razie wypada i wystarczy założyć składy te w rozmiarach o wiele skromniejszych, i uważa składy na 250 wagonów (2.500 ton.) zboża wraz z rezerwoarami na 5.000 hktl. spirytusu na początek za wystarczające dla jednej miejscowości.

Z drugiej strony komisya podziela zdanie obudwóch ankiet, że stosunki handlowe czynią składy takie potrzebnymi równie dla zachodniej jak dla wschodniej części kraju. — Ponieważ zaś koszta postawienia składu, o podanej powyżej pojemności zredukowanej, wyniosą według obliczenia tegoż samego p. Elsnera do zł. w. a. 159.620, przeto założenie dwóch domów składowych wymagać będzie nakładu, około zł. w. a. 300.000. — Do tej kwoty komisya, przyjmując krótki okres amortyzacyjny kapitału zakładowego (25 lat), preliminowała na zł. w. a. 21.000 maximum projektowanej dotacyi krajowej na zabezpieczenie oprocentowania i amortyzacyi kapitału zakładowego.

Na podstawie wyводу powyższego komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, postarać się o wprowadzenie w życie jak najrychlej po jednym domu składowym w dwóch znaczniejszych miastach zachodniej i wschodniej części kraju (o ile możności w Krakowie i Lwowie), na podstawie gwarancyi ze strony kraju;

2. Na cel powyższy, wyznacza Sejm roczną kwotę, zł. w. a. 21.000, najdalej do końca roku 1912. — Fundusze te, o ile na to nie wystarczą własne dochody domów składowych, użyte być mają przedewszystkiem na pokrycie kosztów oprocentowania i amortyzacyi kapitałów zainteresowanych w założeniu tychże i otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt do tej wysokości na rok 1888.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu przeprowadzić rokowania z gminami, w którychby domy składowe miały być założone, a w razie ujemnego rezultatu tych rokowań, z instytucjami finansowymi lub dającymi odpowiednie gwarancye spółkami, w celu spowodowania tych gmin, instytucyj finansowych lub spółek, aby przyjęły na siebie obowiązek uzyskania koncesyi na domy składowe, do pełnienia wszelkich zobowiązań z tych koncesyj wynikających i stałego utrzymywania pod kontrolą Wydziału krajowego domów składowych.

4. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia potrzebnych umów o założenie i utrzymywanie domów składowych pod warunkiem, że gminy, w których domy te będą założone, zobowiążą się przyczynić odpowiednio do kosztów założenia i utrzymywania tychże.

5. Na wypadek koniecznej potrzeby, Sejm upoważnia Wydział krajowy, do postarania się o koncesye na powyższe domy składowe na rzecz kraju.

Zastępca przewodniczącego:

Stanisław Polanowski.

Sprawozdawca:

Adam Sapieha.

